

З врахуванням завдань, які визначені законодавством регіональні ландшафтні парки є "природоохоронними рекреаційними установами". Першочерговим завданням є збереження у природному стані природних комплексів та збереження умов для організованого відпочинку населення (стаття 23, Закон України "Про природно – заповідний фонд України").

На території майбутнього РЛП "Притисянський" є значний рекреаційний потенціал. При залученні зовнішніх та внутрішніх інвестицій ряд об'єктів та територій будуть відповідати сучасному рівню та вимогам потреб туристичного напрямку та розвитку курортно – рекреаційних зон.

З врахуванням наявності у Берегівському районі 6 – ти родовищ термальних вод, що представлені 52 свердловинами перспективним є розвиток Берегівської курортно – рекреаційної зони (КРЗ) : м. Берегово, с.Косонь, с.Гараздівка, с.Бакта. Таким чином, у діючих фрагментарно, але недостатньо розвинутій Берегівській КРЗ, що географічно близько розташована до Угорщини, зосереджені основні запаси термальних вод Закарпаття. Вважаємо, що за наявних бальнеоресурсів, особливо термальних мінеральних вод при вкладанні інвестиційних коштів на перспективу можливе створення Берегівського курорту. З врахуванням сучасного стану названих діючих місць відпочинку, потреб проектування рекреаційних зон, геологічного до вивчення родовищ, розвитку інфраструктури діючого бальнеолікування, за попередніми (але не остаточними) підрахунками необхідні інвестиційні вкладання що найменше у межах 10-15 млн.у.о. Кінцеве рішення щодо перспектив розвитку територій у рекреаційно – туристичному напрямку буде за інвесторами.

Таким чином, вважаємо, що з врахуванням перспектив розвитку туристично – рекреаційного потенціалу РЛП "Притисянський" буде одноразово об'єктом природно-заповідного фонду, міжнародним природоохоронним об'єктом згідно Рамсарської угоди по збереженню водно – болотних угідь та одноразово територією з розвинутою інфраструктурою рекреаційно – туристичної індустрії. Це і є основним завданням, що стоїть перед регіональним ландшафтним парком "Притисянський".

ТРАНСКОРДОННЕ ПРИРОДООХОРОННЕ СПІВРОБІТНИЦТВО: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

Потіш Л.А.

Ужгородський Національний університет

Серед інших областей України Закарпатська область вирізняється насамперед своїм географічним зв'язком із чотирма країнами: Угорщиною, Словаччиною, Польщею, Румунією. Таким чином, тут, в найзахіднішій області України питання транскордонного співробітництва у всіх галузях має стратегічний напрям.

На державному рівні питання транскордонного співробітництва активно втілюється в життя, насамперед, в економічній сфері і прикладів плідної співпраці можна навести достатньо. Разом з тим відчувається брак таких прикладів в галузі охорони довкілля. Виняток тут складає трилатеральний міжнародний національний парк, який був утворений на договірній основі між трьома країнами Польщею, Словаччиною та Україною і охоплює північно – західну частину області (в сучасному вигляді від України .НПП „Ужанський”).

На жаль, більше ніяких прикладів якісного втілення транскордонного співробітництва в напрямку створення міждержавних об'єктів ПЗФ навести не можна. Хоча передумови для використання цього без винятку унікального регіону України великі. Крім того, події останніх п'яти років засвідчують, що поряд із винятковістю Закарпаття, тут існує цілий ряд питань, які потребують якщо не нагального вирішення, то хоча б певної корекції.

Необхідно відмітити, що в Закарпатті існує цілий ряд соціально-економічних проблем, які пов'язані не стільки із сучасним станом економіки України, а насамперед специфікою самого регіону, де ряд питань, як то безробіття, низька вартість праці є традиційними. Історично Закарпаття є самим віддаленим любої держави, до якої б воно не входило. Звідси і залишковий принцип формування пріоритетів, в тому числі і природоохоронних.

В такій ситуації привабливим видається транскордонне співробітництво, як спосіб використання високих технологій Заходу та дешевої робочої сили на місці. Цьому сприяє близькість регіону до кордонів і можливість вирішувати велику низку питань на місцевому рівні. Саме міждержавні природоохоронні території можуть бути постійним містком у існуванні саме транскордонних зв'язків органів влади.

Події останніх десяти років, а саме повенева ситуація та рівень небезпеки від техногенних забруднень (викиди гірничо-збагачувальних комбінатів Румунії) засвідчують, що необхідна більш детальна увага до питань природоохоронного напрямку.

Невикористання природних ресурсів, як то лісових, чи будь-яких інших, з точки зору можливості існування людини є неможливим. Загострювати увагу слід не стільки на використанні, як на довго тривалості та перспективі відновлення, чи то „сталому”, безперервному використанні. Перспективним в даному напрямку вважається рекреаційний комплекс. Тут постає питання якості довкілля (європейські вимоги дуже високі) та можливості використання природних ресурсів в. При значному потенціалі Закарпаття, даний напрямок залишається тільки на стадії проектування. Тобто тут, при апіорності перспектив розвитку природозберігаючих технологій, зберігається насамперед економічний підхід. Довгострокових перспектив ніхто не вбачає і не будус.

Транскордонне співробітництво з питань охорони довкілля обмежене тільки двома напрямками. В одному випадку - це зобов'язання України по виконанню тих чи інших нормативних документів, як то Рамсарська, Бернська, Охруська конвенції, які важко втілюються в життя. З іншого - це потуги Закарпатський неурядових організацій по налагодженню співпраці із партнерами з близького та далекого зарубіжжя.

Слід віддати належне державному управлінню екології та природних ресурсів в Закарпатській області, яке систематично приймає участь у всіх нарадах та конференціях з питань транскордонного співробітництва і налагодило робочі контакти з відповідними службами сусідніх країн. Гірша ситуація з неурядовими організаціями. Серед багатьох чисельного їх переліку тільки незначна їх частина ризикує „світитися” на міжнародному рівні. Це можна пов'язати з політикою місцевих НУО екологічного спрямування. Одні з них, як то „Українське товариство охорони природи”, має за собою тягар 70-ти річного досвіду, інші значно молодші (Екосфера, Зелений світ, Еко-Екс, Едельвейс), ставлять перед собою більше меркантильні цілі.

Є і втішний факт вдалого міжнародного співробітництва в галузі збереження біорозмаїття та транскордонного співробітництва. Це, насамперед, питання створення і наукового обгрунтування тетралатерального природоохоронного об'єкту в долині р. Тиса (від України еко клуб „Рутенія”. Проект даного об'єкту отримав самі високі оцінки з боку WWF та міжнародної спільноти, але так і не отримав належної підтримки зі сторони органів місцевого самоврядування. Тут виявився недолік досвіду роботи з громадськістю

Таким чином, альтернативним до суто економічних підходів вирішення питань для населення Закарпатської області, є питання використання природного потенціалу області як природоохоронної території міжнародного значення.

Для досягнення мети в даному напрямку необхідним є інтегрування існуючих природоохоронних територій в мережу ПЗФ Центральної Європи. Приклад НПП „Ужанський” є добрим стимулом. Під даний напрямок слід підводити і питання соціально-економічного напрямку. За досвідом можна звернутись до країн близького та далекого зарубіжжя, де ус-

відомлення вигідності природоохоронних аспектів дозволяло переорієнтувати економіку в русло природоохорони та безперервного, „сталого” використання наявних природних ресурсів. Кількість працевлаштованого населення в даному випадку (з досвіду сусідніх країн) перевищує показники зайнятості на виробництві.

Інший напрямок, це ініціативність природоохоронних організацій в напрямку співпраці з НУО близького зарубіжжя. Тут віддана перевага закордонним колегам, які безумовно не проявляють належної зацікавленості до Закарпаття, як території, а більше до можливості отримання фінансової підтримки під конкретний проект. Слід відмітити, що Карпатським фондом не приділяється належної уваги ініціативам окремих неурядових екологічних організацій Закарпаття.

Першим і важливим етапом у налагодженні ефективного міжнародного транскордонного співробітництва, на наш погляд, є узгодження напрямків діяльності шляхом виконання проектів транскордонного співробітництва та створення дво та багатосторонніх об'єктів ПЗФ різного рангу. Виходячи з таких позицій, це можуть бути сусідні об'єкти між Словаччиною та Україною в нижній течії р. Латориця, ряд територій вздовж водотоку р. Тиса між Україною і Румунією та Україною і Угорщиною.

Даний етап вимагає від громадськості, а в особливості від природоохоронних організацій Закарпатської області та наукових установ, більш тісної співпраці з природоохоронними організаціями Карпатського Євросереєону.

ІНВЕСТИЦІЙНІ ПРОЕКТИ, ПРИРОДООХОРОННИЙ АСПЕКТ

І.О. Урись

Відділ екологічної експертизи ДУ Екоресурсів

Зусилля обласної державної адміністрації в 2003 році були спрямовані на закріплення тенденцій до економічного зростання через організацію виконання програми економічного та соціального розвитку області на 2003 рік, державних цільових та регіональних програм, що створило підґрунтя для подальшої активізації економіки, покращення екологічного стану області.

Економіка області продовжувала зберігати високі темпи розвитку. Наростили обсяги підприємства обробної промисловості, зокрема з виробництва деревини та виробів з неї, харчової промисловості та перероблення сільськогосподарських продуктів, легкої промисловості та машинобудування. Приріст обсягів промислового виробництва досягнуто в переважній більшості адміністративно-територіальних одиниць.

З метою підвищення інвестиційної привабливості територій і населених пунктів, розвитку позитивних тенденцій у капітальному будівництві в області здійснюються заходи щодо реалізації положень Законів України “Про спеціальний режим інвестиційної діяльності в Закарпатській області”, “Програми розвитку інвестиційної діяльності на 2002 – 2010 роки”.

Держуправлінням екоресурсів у складі експертної ради з питань розгляду інвестиційних проектів у пріоритетних видах економічної діяльності, створеної розпорядженням голови Закарпатської облдержадміністрації від 08.02.99 року №39а на виконання Закону України “Про спеціальний режим інвестиційної діяльності у Закарпатській області”, розглядаються матеріали бізнес - планів інвестиційних проектів.

Практично у всіх бізнес-планах передбачаються затрати на вирішення екологічних проблем того чи іншого підприємства, а саме зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, скидів виробничих стічних вод, утилізація відходів виробництва.